קג א ב מיי' פ"ד מהל' סוכה הלכה ל' סמג עשין מג טוש"ע א"ח סימן תרל סעיף ט:

בית שמאי אומרים מלמעלה ובית הלל אומרים מלמטה. בכל הספרים גרסינן איפכא בפ' כילד משתתפין (עירובין דף פו.): **פירסו** סלקא דעתך מהיכן הביאום. והלא היה אסור להכניס ולהוליא והא הכל מודים[א] לא גרסינן דמחיצה בלא גג לאו אהל הוא ומחיצה כזו מותר לעשות בשבת כדאמרינן בפרק כל גגות (שם דף לד.) אמר להו שמואל נגידו לי גלימא[ב] כך פי' בקונטרס וכמו כן בפרק כל הכלים (שבת דף קכה:) גבי פקק החלון דהאי חלון למעלה בגג אהל מן הלד לא שייך איסור אהל והבית דאיה כמו כן מהיא דכל הגגות דאמר להו שמואל נגידו לי גלימא ואהדריהו רב לאפיה ופריך לשמואל למה לי למעבד הכי הא אמר זה מטלטל עד עיקר המחיצה[ג] ומאי שמואל דעבד לגניעותא בעלמא משמע דאם היה שמואל אוסר כרב ניחא ליה במאי דעבד שמואל הכי ולא הוה קשיא ליה מידי הכי שרי למיעבד הכי אלמא לא חשיב אהל בדפנות מן הלד דהא לא קפיד רב על עשיית המחיצה אלא משום דקסבר אסור לטלטל הסדין לתוכה וקשיא לפירוש הקונטרס מאי הקשה היאך הביאו הסדינים דלמא דרך מלבוש הביאום ועוד קשה לשון חלון שייך בכותל וגגג אלרוחה כדתנן (ביצה דף לה:) משילין פירות דרך אלרוחה[ד] וכמה אלרוחות שבלת דפרק בתרא דיומא (דף עו.) היינו באלרוחות שבגג כמו אלרוחות השמים[ה] (גרשתים ז) ועוד מוכח פרק מי שהוציאוהו (עירובין דף מד. ופס) דשייך מן הלד עשיית אהל גבי עשיית דופן פריץ והא אתמר עלה הכל מודים שאין עושין אהל ערמי בתחלה ביו"ט[ו] ובפרק כילד משתתפין (שם דף פו:) גרים בקונטרס כמו שכתוב בספרים פירסו לכתחלה מי שרי והאמר מר הכל מודים שאין עושין אהל ערמי לכתחלה בשבת ונראה לר"ת דמן הלד נמי שייך עשיית אהל וכל היכא דאמרינן דמחיצה זו מועלת להתיר חשיב עשיית אהל בתחלה[ז] כי הך דפרסו סדינין[ח] והוי כדופן שלישי של סוכה דהשתא אהל בפרק מי שהוציאוהו (שם מד.) אבל דופן רביעי אינה אלא תוספת אהל דבלאו הכי משתריא ורב שהקפיד בפרק כל גגות (שם דף לד.) אעשיית מחיצה הקפיד דלדידיה כיון דאסור לטלטל לא היה לפרוס שם סדין בשבת משום עשיית אהל[ט] והא דפריך שמואל למה לי למיעבד הכי הא אמר זה מטלטל עד עיקר המחיצה[י] כל שכן דאם היה אסור לטלטל דטפי הוי קשיא לן היכי שרי למיעבד הכי אלא אחמת מקשה ומאן דשרי תוספת אהל אפילו בתחלה שלמעלה מן הגג נמי שרי כדמוכח פרק המוצא תפילין (שם דף קב. ופס) גבי הנהו דיכרי דהוו בי רב הונא ביממא בעו טולא בליליא בעו אורלא ולקמן פ' הישן (דף מז:) גבי עובדא דרבי אליעזר שבשת בסוכתו של פ[יא] (רבי יהודה) ברבי אילעאי בקיסרי: **מהו דתימא חד לבוד אמרינן תרי לבוד לא אמרינן.** ותימה דהא נמי מלתא דפשיטא היא דמכשירין לעיל (דף ז.) קנה קנה פחות משלשה[יא] דדופן סוכה כדופן שבת ושמא סלקא דעתך לחלק בין שתי לערב[יב] ואין להקשות דתיקגי בשני חבלים שעובדין יתר מטפח ואמרינן לבוד[יג] כדאשכחן פרק קמא דעירובין (דף טז:) דמקיפין בשלשה חבלים והכא בשנים סגי הא אמרינן התם דלא התירו אלא בשירא[יד]:

בית שמאי אומרים מלמעלה ובית הלל אומרים מלמטה אמר ר' יהודה לא תהא מחיצה גדולה מן הכותל שביניהן[ט] אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן ר' יהודה בשיטת רבי יוסי אמרה דאמר מחיצה תלויה מתרת ולא היא לא ר' יהודה סבר לה כר' יוסי ולא ר' יוסי סבר לה כר' יהודה לא ר' יהודה סבר לה כר' יוסי עד כאן לא קאמר ר' יהודה התם אלא בעירובי חצירות דרבנן אבל הכא סוכה דאורייתא לא ולא רבי יוסי סבר לה כר' יהודה עד כאן לא קאמר ר' יוסי הכא אלא בסוכה דמצות עשה אבל שבת דאיסור סקילה לא ואם תאמר מעשה שנעשה בציפורי על פי מי נעשה לא על פי רבי יוסי אלא על פי רבי ישמעאל ברבי יוסי ומאי מעשה[כ] דכי אתא רב דימי אמר פעם אחת שכחו ולא הביאו ס"ת מערב שבת למחר פירסו סדינין על גבי העמודים והביאו ספר תורה וקראו בו פירסו סלקא דעתך מהיכן הביאום בשבת אלא מצאו סדינין פרוסין על גבי העמודים והביאו ספר תורה וקראו בו אמר רב חסדא אמר אבימי[א] מחצלת ארבעה ומשהו מתרת בסוכה משום דופן היכי עביד תלי ליה באמצע פחות משלשה למטה ופחות משלשה למעלה וכל פחות משלשה כלבוד דמי פשיטא[ב] מהו דתימא חד לבוד אמרינן תרי לבוד לא אמרינן קמ"ל מיתיבי מחצלת שבעה ומשהו מתרת בסוכה משום דופן כי תניא ההיא[ג] בסוכה גדולה ומאי קא משמע לן דמשלשלין דפנות מלמעלה למטה כרבי יוסי אמר רבי אמי פס ארבעה ומשהו מתיר בסוכה משום דופן ומוקים ליה בפחות משלשה טפחים סמוך לדופן וכל פחות משלשה סמוך לדופן כלבוד דמי מאי קמ"ל הא קמ"ל שיעור משך סוכה קטנה שבעה:

מתני'

בית שמאי אומרים מלמעלה מתוך אוגנו. דיו אם עשאה מלמעלה מתוך אוגנו מן הכותל שביניהן. אותה הנעשית לתוך בין המלרות ותלויה על פני פי הבור ואע"פ שלא נעשית בשביל המים דקא סבר מחיצה תלויה מתרת בחלרות אפילו כל טלטול: **בשיטת רבי יוסי. דתניתין: לא רבי יהודה סבר לה כרבי יוסי.** שהתם מחיצה תלויה מתרת בסוכה ולא רבי יוסי סבר לה כרבי יהודה בבור שהתם מתרת בשבת: **דרבנן.** הא דאמרינן להביא מימי מלר זו לזו בלא עירוב מדרבנן הוא דמדאורייתא לא מיתסר אלא מרשות היחיד לרשות הרבים: **אבל שבת דאיסור סקילה הוא.** במלאכות דאורייתא מחמירין אפילו במידי דרבנן אית בה: **ואם תאמר.** כיון דרבי יוסי לא סבר לה כרבי יהודה בשבת: **מעשה שנעשה בציפורי.** שהתירו בשבת על ידי מחיצה תלויה כדאמר רב דימי לקמיה: **על פי מי נעשה.** והלא רבי יוסי דאמר שלא יביאנו ציפורי הוא כדאמרינן בסנהדרין (דף לג:) אדם אדם מרדוף הלך אחר בית דין יפה אחר רבי יוסי לציפורי: **לא על פי רבי יוסי נעשה.** שכבר נפטר: **אלא על פי רבי ישמעאל בנו.** ומאי מעשה דכי אתא רב דימי אמר פעם אחת שכחו בציפורי ולא הביאו ספר תורה בערב שבת ד' [שהיה דרכן להניע ספר תורה בבתים מפני הנכרים ואותו הבית שהניחו לתוכו] היה בבית אחד שבאותו בית הכנסת ובתים הרבה היו פתוחין לאחר ולא עירבו או שהיו חלרות הרבה פתוחות לאותו מבוי ובית הכנסת פתוח לו והיה ספר התורה באחר שכנגד בית הכנסת ולא נשתתפו במבוי ואסור להוליא מן החלרות למבוי ופרסו סדינין על גבי עמודים שהיו לרוחב המבוי ואלקו את המבוי ולא היו פתוחים מן המחיצה ולפנים אלא בית הכנסת ואחר שכנגדו והביאו ספר התורה שהרי שאר החלרות נסתלקו ואין איסור כאן: **מהיכן הביאום.** והלא היה אסור להכניס ולהוליא. והלא הכל מודים כו' לא גרסינן דמחיצה בלא גג לאו אהל הוא ומחיצה כזו מותר לעשות כדאמרינן בפרק כל גגות (עירובין דף לד.) אמר להם שמואל נגידו לי גלימא: **סדינין פרוסין.** והיו גבוהין מן הארץ דהוה ליה מחיצה תלויה: **מחלצה שרחבה ארבעה ומשהו.** וארכה כאורך הדופן: **מתרת בסוכה.** אם תולה אותה באויר בפחות משלשה סמוך לסכך ופחות משלשה לקרקע וכגון שאין הסוכה גבוהה אלא עשרה מצומצמין: **מחלצה שבעה ומשהו.** אלמא חד לבוד אמרינן ותו לא: **בסוכה גדולה.** הגבוהה הרבה שאין יכול לומר בה שני לבודין הלכך בעי מחלצה שבעה ומשהו ומעמידה בפחות משלשה סמוך לסכך דהויא לה מחיצה עשרה ותו לא איכפת לן אם תלויה היא וקמ"ל דמשלשלין מלמעלה למטה כר' יוסי: **פס ד' ומשהו מיתר בסוכה.** אם גבוה י' ורחבה ד' ומשהו: **ומוקי לה בפחות מג' סמוך לדופן.** השני במקצוע וכי אמרינן לבוד איכא דופן שבעה וזה משך סוכה קטנה כדי לאשר ורובו

מתני'

כי תניא ההיא בסוכה גדולה. בגבוה הרבה שאין יכול לומר שני לבודין הלכך בעי מחלצה שבעה ומשהו ומעמידה בפחות משלשה סמוך לקרקע כך פירש בקונטרס[טו] אבל בכל הספרים גרסינן מאי קמ"ל דמשלשל דפנות מלמעלה למטה כר' יוסי לפיכך צריך לפרש דמעמידה למעלה בפחות משלשה סמוך לסכך ואפילו גבוה הרבה מן הארץ כשרה כרבי יוסי דתמניתין אמר מחיצה תלויה מתרת: **פס ארבעה.** בהאי דמעומד שייך לשון פס ולעיל דרחבה לגובה הדופן שייך לשון מחלצה: **בפחות** משלשה סמוך לדופן[טז]. מלות סוכה בשתי דפנות דשיטה דכולהו אמוראי דלעיל בפירקין (דף ו:) כדרבן דאמרי תמיס כהלכתן היינו כמין גשם ואם האחת מן הדפנות שלימות ונתונה מזרחית מוקי לה להאי פס ארבעה ומשהו אלא דרוס או אלא לפון בפחות משלשה לדופן מזרחית ונתשב כסתום ויש כאן שתי דפנות שלימות ותימה למה לי פס ארבעה יעשה פס שני טפחים ויעמידנו סמוך לדופן וירחיק אלשה טפחים פחות משהו ויעמיד פס אחד של שני טפחים ומשלשלין דפנות מלמעלה למטה. ולא עוד שרבי יוסי נמוקו עמו.

שאין לה גג בניין חשוב הוא ואסור לעשותה, אבל מחיצה שאינה באה להתיר אלא לצניעות בעלמא או שלא תפול עליו חמה מותר לעשות. פסקי י"ד. ח. כיון שנעשו להתיר ולהביא בהן ספר תורה אף על פי שאין להם גג חשיבי אהל ובניין

כדאמרן ואסור לעשותן בשבת. **סס.** ט. משום דכיון דסבירא ליה לרב דשבת אף על פי שהותרה מקצתה לא הותרה כולה נמצא שפריסת גלימא זו נקראת מחיצה המתרת ועשיית אהל לכתחילה מיקרי ומיתסר. מי' הר"ן. י. לאו משום דאי הוה אמר אין מטלטלין בו אלא בד' אמות דאז הוה ניחא ליה. **תוס'** שבת קטו. ד"ה הכל. יא. אע"ג דאיכא ביה הרבה לבוד אלמא אמרינן תרי לבוד. כ"ש. יב. דהתם מיירי בשתי שכן הוא דרך מחיצה והכא שמשים המחיצה באויר אין זה דרך מחיצה. **סס.** יג. אע"ג דאיכא ג' לבודין. **תוס'** הרא"ש. יד. אבל ליחיד לא הקילו עד שיהא בה שתי ועבר. כ"ש עירובין מז. טו. דבמחיצה זו שאין בה עשרה, משלשלין דפנות, על ידי לבוד שמעמידה בפחות משלשה סמוך לקרקע ונידונית כעשרה שדינו כאלו ארוך וסתום כדכתיבנא, ובתר הכי אמרינן גוד אסיק מחיצתא, דבפחות מעשרה לא אמרינן ליה, והיינו דאמרינן קמ"ל דמשלשלין דפנות כלומר על ידי לבוד ולא בענין מחיצה עשרה. ריטב"א. טו. פירש"י ד"ל סמוך לדופן השני במקצוע, ולא נהירא דאי איכא שתי דפנות בטפח שוחק סגי לשלישית, וכי תימא הכא קמ"ל דבחלר לא בעי צורת פתח, פשיטא מאי קמשמע לן, והנכון. ריטב"א.

א) עירובין פו:, ב) [כלל שם ע"ש], ג) [עירובין מו.], ד) כל"ל, ה) [כ"ל יומן],

מוסף רש"י

מן הכותל שביניהם. שמפסקת בין המלרות ומפסקת על פני הבור ואע"פ שאינה נכנסת לתוך אוגנו (ערובין פו.). דאמר מחיצה תלויה מתרת. לף כיצה, הלכך במים נמי אין צריך שתהא המחיצה עשויה בשביל המים ומתוך אוגנו הבור (שם פו:). אבל שבת דאיסור סקילה. אע"ג דבכשויות דרבנן ליכא סקילה, כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון (שם). ואם תאמר. הוא"ל ור' יוסי לגבי שבת ליה מחיצה תלויה (שם). מעשה שנעשה בציפורי. על ידי מחיצה תלויה כדאמר לקמן, על פי מי נעשה. והלא ר' יוסי דאם של ציפורי הוא ועל פיו היו עושין כולן כדאמר בסנהדרין (נב:) אחר ר' יוסי לציפורי (ערובין שם). שכחו ולא הביאו ס"ת. בית הכנסת ומצלר אחרת (ל"ל ומחלר אחת שאינה מעורבת. מהכ"מ) הוה והיו מבטלין אותו דרך אחר שאינה מעורבת ופרסו סדינים על גבי עמודין לשיות מחיצה מפסקת אלא מחיצות אחלר מבית שהיה ספר תורה מונח בו ועד בית הכנסת, ובענין מבוי קטן כדי הילוך בין סדינים לאמיצות אחלר ולא היו בני אחלר אוסרים שם, שלא היה פתח פתוח לו אלא אותו פתח לבדו והיה סדינים מחיצה תלויה הוא (שם).

מוסף תוספות

א. רש"י בעירובין פו: מפרש תיבות דברי הכל. ר' אליעזר ומחלוקתו שנחלקו בתוספת אהל עראי גבי פקק חלון, דאיכא למאן דאמר פוקקין בו, ואף על גב דמוסיף על אהל עראי הוא מודים שאין עושין את כל האהל לכתחלה בשבת, בפרק כל הכלים (קכה:). ב. אלמא משמע דאהל דדפנות שרי למעבד הכי ורב שהיה מקפיד לאו משום עשיית אהל דשרי כדפרישית אלא הוה קפיד אבאי דהוו מטלטלין גלימא ד' אמות בחצר. **תוס'** שבת קכה: ד"ה הכל. ג. כדמעיקרא דאמרינן הואיל והותרה הותרה. רש"י עירובין לד. ד. מי שיש לו חטין ושעורין שוחזין על גגו להתיבש וראה גשמים ממשמשין ובאין - התירו לו לטרות ולהשליך דרך ארובה שבגג. רש"י ביצה לה: ה. א"כ הו"ל למימר ארובה. רי"פ עירובין מד. ו. דקאמר (הכא) [התם] דכי נפל דופן שלישית של סוכה דאסור להעמיד בה אדם או בהמה וכו' לפי שאין עושין אהל עראי בתחילה ביו"ט ואצ"ל בשבת, אלמא דחשיב אהל גם בדפנות. **סס.** ז. דכל מחיצה שהיא לצורך ולהתיר אף על פי

מתני' הרחיק הסיכוך מן הדפנות. ולא בגובהה קאמר אלא במשכה: **פסולה.** דאויר פוסל בשלשה אפילו מן הצד. ומכאן אני אומר ומפרש הא דאמרינן שבסכך פסול מן הצד אמרינן דופן עקומה להכשיר עד ארבע אמות הייו דהשבינן לסכך כאילו מן הדופן ועכשיו ונכפף למעלה ונאוירא ליכא למימר הכי ואיני מפרש רואין את הדופן כאילו הוא עקום והולך תחת הסכך פסול ומגיע לסכך כשר ומוציא את הפסול מן הסוכה דאם כן גם גבי אויר נמי ניימא הכי: **כיצד שנפחת וסיכך כו'.** גגו נפחת באמצעו רחוק מן הדפנות לכל צד וסיכך על הפחת באמצעו ונמצא תקרת הבית שהיא פסולה משום תעשה ולא מן העשוי מפסקת בין דפנות לסכך כשר: **אם יש מן הסיכוך.** הכשר ולכותל ד' אמות פסול דבארבע אמות לא נאמר למעה מסיני דופן עקומה אבל בפחות כשרה הלכה למשה מסיני רואין תקרת הבית כאילו היא הדופן שנעקם למעלה ואין כאן סכך פסול לפסול הסוכה ולא יישן תחת זה: **וכן חלר המוקפת אכסדרה.** כל חלר שבהש"ס לפני הבתים והבתים פתוחין לו. חלר זו מוקפת בתים מתוכה ופתוחין לה סביב מג' רוחותיה ולפני הבתים עשו אכסדראות סביב לשלשה רוחותיה והאכסדרה פתוחה היא ואין לה דופן ולא החלר ויש עליה תקרה וזה סיכך על גבי כל אויריה של כל חלר שבאמצע היקף אכסדראות ואין דופן לסוכה זו אלא מחיצות הבתים המפסיקות בין בתים לאכסדרה ונמצאת תקרת האכסדרה מפסקת סביב בין סכך לדפנות אם יש ברוחב האכסדרה ד' אמות פסולה פחות מארבע אמות כשרה דאמרינן דופן עקומה: דוגמא לדבר קלוישטר"א בלשון אשכנז של איזה אומות[ג] הם הגלחים שיש לה אויר שיש בה עשבים והיקף אכסדרה סביב לו: **שהקיפוה.** סיבבוה[ד] סביב לה סמוך לדפנות בדבר המקבל טומאה ובאמצעה נתן הסכך כשר: **אם יש.** תחת הסכך פסול ד' אמות פסולה אף הסכך כשר לפי שאין לה מחיצות פחות מכאן כשרה דאמרי' דופן עקומה: **גמ' כל הני למה לי.** לאשמועינן דופן עקומה בתלת בני בתמניתין ליתני חדא ולאשמועינן לבולהו: **משום דהני מחיצות לביה עגידן.** להיות דופן לבית זה והרי הבית נעשה סוכה הלכך שדינן מחיצות בתר סוכה ע"י עיקום: **אבל חלר המוקפת אכסדרה דמחיצות לאו לאכסדרה נעשו.** אלא לבית הלכך ליכא למימר תקרת אכסדרה עקימת דפנות הללו היא ולא שדינהו לדפנות הכא לגד סוכה: **סכך כשר הוא.** כלומר ממין סכך כשר הוא ופסולו משום תעשה ולא מן העשוי אבל דבר שאין מסככין בו שהוא מין פסול אימא לא ליכשריה על ידי עיקום: **דיפני וקאמרי.** משמיה דרב: **אויר פוסל.** כל הסוכה בשלשה: **וסכך פסול פוסל.** את כל הסוכה **בד'.** **בר מינה דהכיא.** כלומר הרחיה אינה עיקר: **דרב ושמואל אמרי תרוייהו משום דופן עקומה נגעו בה.** להכשיר דאמרינן דופן הוא ולא סכך ואין כאן[ה] פסול וכי אמרינן בארבעה כגון בתמניא רחוק מן הכותל ד' אמות דאינו יכול לבטלן על ידי עקימת דופן ונמצא חוצץ בסוכה בין כשר לכשר וארבעה הוי מקום חשוב להיות חציצה: **ואמינא להו אנא.** תשובה לדבריהם: **ומה אילו איכא סכך פסול פחות מארבעה.** ואויר בגידו פחות משלשה מאי אמריתו ביה: **כשרה.** דליכא שיעור סכך פסול: **מנייה.** להכא שיעורא בשפודין דאסור לסכך בהן משום מקבלי טומאה והויא בה ארבעה טפחים מסכך פסול: **מאי.** אמריתו ביה: **פסולה.** דאיכא חציצה ארבעה ומתחילה כשהיה אויר שהוא חמור היתה כשרה ועכשו שנהפך להיות קל נפסלה: **לא יהא אויר.** חמור שפוסל בג' פוסלה לסוכה זו בסכך פסול שהוא קל שאינו נפסל אלא בארבעה: **אמרו לי אי הכי לדידך נמי.** דאמרת שיעור סכך פסול ד' אמות דלית לך דטעמא דמתניתין משום דופן עקומה אלא זהו שיעורא לפסול אפילו בתמניא אף זו תשובתך ומה אילו כו' ואויר פחות מג' בגדו: **כשלמא לדידי דאמרי ארבע אמות** משום דכוותיה פריך פ"ק דעירובין (דף י:) דאמר רב יהודה מבוי שהוא רחב ט"ו אמה מרחיק שתי אמות ועושה פס ג' אמות ופריך ואמאי יעשה פס אמה ומחצה וירחיק שתי אמות ויעשה פס אמה ומחצה וליכא לשנויי הכא כדמשני התם דאתי אויר א' גיסא ודאי גיסא ומבטל ליה דהכא כל הפחות מג' כלבוד דמי והוה ליה כסתום דאפילו עשה כל דפנות הסוכה קנה בפחות מג' כשרה כדתניא לעיל (דף ז.) דופן סוכה כדופן שבת ובלבד שלא יהא בין קנה לחבירו ג' טפחים ואין שייך לחלק כלל בין סוכה של ג' דפנות לסוכה של ארבעה ועוד קשיא טפי דבשני פסין שיש בכל אחד אלי טפח ומשהו שני דמוקי חד בפחות מג' סמוך לדופן ואידך מוקי בפחות מג' סמוך לראשון וי"ל משום דאמרינן בסוף פ"ק דעירובין (דף טז:) דכל מחילה שאינה של שתי וערב אינה מחילה ואם היו שני פסין שאין בכל אחד ארבעה הוא לה כמחילה של שתי: **אויר פוסל.** כל הסוכה בשלשה בין באמצע בין מן הצד סכך פסול פוסל כל הסוכה בארבעה באמצע כגון שהוא רחוק מן הכותל ארבע אמות דאינו יכול לבטלו משום עקימת דופן[א] ונמצא חוצץ בין כשר לכשר ודוקא כשמתחיל מדופן האמצעי ומהלך על פני כל הסוכה עד הפתח דהשתא חוצץ האויר או הפסול בין כשר לכשר וליכא ג' דפנות לא לזה ולא לזה[ב] אבל אם מתחיל מן הדופן שבצד ומהלך עד הדופן שבצד אם נשאר מן הכשר לצד הדופן האמצעי כשיעור הכשר סוכה כשרה דהא אית לה ג' דפנות ושל צד הפתח פסולה[ג] והיכא דהאויר או הפסול אין מהלכין על פני כל הסוכה כגון דאיכא באמצע סוכה ג' על ג' אויר או ארבעה על ארבעה סכך פסול אם ממנו ועד הדופן האמצעי כדי הכשר סוכה הכל כשר בין מה שבצדדין בין מה שצד הפתח ואפילו מה שיוצא לחוץ לגמרי דהואיל והכל מחובר לשיעור הכשר סוכה הרי זה כפסל היוצא מן הסוכה דניתר בלא דפנות כדאמרינן [לקמן] (דף יט.) דגידוגין כסוכה ואפשר אפי' אין כדי הכשר סוכה ממנו עד דופן האמצעי מצטרפין זה עם זה לכדי הכשר סוכה ואין האויר והפסול חוצצין מאחר שהכשר מתחבר יחד דרך הצדדים: **אילו איכא סכך פסול פחות מארבעה ואויר פחות מג' מאי כשרה.** ואין באויר שיעור לפסול ואין בסכך פסול שיעור לפסול אין מצטרפין זה עם זה לפסול כיון דלא שוו שיעורייהו להדדי כדאמרינן ומיהו היכא דאיכא שני טפחים סכך פסול ושנים של סכך פסול ואויר מפסיק ביניהם פחות מג' איכא לספוקי אם שני הפסולין מצטרפין לארבעה לפסול את הסוכה דשמא כיון דאויר מפסיק ביניהם לא מצטרפי או שמא כיון דאין באויר ג' מצטרפין[ד] ומיהו היכא דליכא בפסולים ד' ואויר פחות מג' מפסיק ביניהם אין האויר משלימו לארבעה במה שחושבו כסתום מחמת לבוד דלא אמרינן לבוד להחמיר:

הבגד

מתני' [א]הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה [ב]בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש מן הכותל לסיכוך ארבע אמות פסולה [ג]וכן חצר שהיא מוקפת אכסדרה סוכה גדולה שהקיפוה בדבר שאין מסככין בו אם יש תחתיו ארבע אמות פסולה: **גמ'** כל הני למה לי צריכא דאי אשמעינן בית שנפחת משום דהני מחיצות לבית עבידן אבל חצר המוקפת אכסדרה דמחיצות לאו לאכסדרה עבידי אימא לא צריכא ואי אשמעינן הני תרתי משום דסכבן סכך כשר הוא אבל סוכה גדולה שהקיפוה בדבר שאין מסככין בו דסכבה סכך פסול הוא אימא לא צריכא אמר רבה אשכחתינהו לרבנן דבי רב דיתבי וקאמרי [ג]אויר פוסל בשלשה סכך פסול פוסל בארבעה ואמינא להו אנא אויר דפוסל בשלשה מנא לכו דתנן הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה סכך פסול נמי לא ליפסיל אלא בארבע אמות דתנן בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין הסיכוך לכותל ד' אמות פסולה ואמרו לי בר מינה דההיא דרב ושמואל אמרי תרוייהו משום דופן עקומה נגעו בה ואמינא להו אנא מה אילו איכא [ד]סכך פסול פחות מארבעה ואויר פחות משלשה מאי כשרה מלייה בשפודין מאי פסולה ולא יהא אויר הפוסל בשלשה בסכך פסול הפוסל בארבעה ואמרו לי אי הכי לדידך נמי דאמרת סכך פסול פוסל בארבע אמות מה אילו איכא סכך פסול פחות מד' אמות ואויר פחות משלשה מאי כשרה מלייה בשפודין מאי פסולה לא יהא אויר הפוסל בשלשה בסכך פסול הפוסל בארבע אמות ואמינא להו אנא האי מאי בשלמא לדידי דאמינא ארבע אמות

משום

מסורת הש"ס

א) לעיל ד., ב) לקמן יט., ג) בס"א: של מיני האומות, ד) בס"א: סיככו, ה) בס"א נוסף: סכך,

מוסף רש"י

בית שנפחת. גגו, וגגין שלהם חלקים הן ושוין ולא משופעים, ונפחת הגג באמצעו, **וסיכך בסכך** כשר על פי הפחת ונמצא סכך הכשר מופלג מן הדפנות לכל צד (לעניין ד.). **אם יש מן הכותל לסיכוך ארבע אמות פסולה.** הא פחות מכאן כשרה, שדופני הבית נעשין לה דפנות והתקרה פסולה המפסקת בינתיים רואין אותה כאילו היא מן הדופן ונעקם הדופן עד כאן ואין כאן סכך פסול אלא דופן ומזוכר לסכך כשר (שם). **וכן חצר שהיא מוקפת אכסדרה.** וגג אכסדרא מפסיק בין מחיצות הבתים לאויר שסיכך עליו, אם יש ברוחב הגג ד' אמות פסולה, דמו לא מהני לה מחיצות הבתים (שם).

מוסף תוספות

א. דאי הוי סמוך לדופן פחות מארבע אמות דאית לן להכשירו ע"י דופן א"כ אע"פ דאית בין הסכך פסול לדופן סכך כשר מ"מ אמרינן דופן עקומה דאפי' אם הוי פסול כל הסכך עד הדופן אמרינן דופן עקומה והוי סכך שבתוכם כמאן דליתיה וא"כ הסכך כשר הוא דאמרינן דופן עקומה ומותר לאכול ולישן מן הסכך פסול ואילך. ר"פ. ב. ולא נשאר לכל צד כי אם שתי דפנות. לא"ש. ג. מאחר שאין לרוח הפתח דופן אלא הכל פרוץ דרך הדופן שנכנסים בו ואין נשאר שם רק שני דפנות מב' צדדים. רניע יומס נ"ח מ"ל. ד. מספקא לן אי חשיבי פחות משלשה כאילו סתום בסכך כשר ומפסיק ואין כאן ארבעה טפחים סכך פסול לפסול או שמא אויר פחות משלשה הוי כמאן דליתא והרי יש סכך פסול ביחד שיעור ארבעה טפחים. ולפי הספרים שכתוב בהם לקמן בפירקין שאויר פחות משלשה אסור לישן תחתיו אף על פי שהוא מצטרף לשיעור סוכה קטנה, הרי שאינו מקום הכשר, אבל לפי הספרים שגורסים אויר פחות משלשה מותר לישן תחתיו, אף על גב שמצטרף יש להסתפק, כדפרישית לעיל. לאפי"ר סוכה סי' תרכו.

עין משפט נר מצוה

קד א מיי' פ"ה מהל' סוכה הלכה כ טוש"ע א"ח סימן תרלב סעיף כ:

קה ב מיי' שם הלכה יד סמג עשין מג טוש"ע א"ח שם סעיף א:

קו ג מיי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף ב:

קז ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:

לעזי רש"י

קלוישטר"א. מגזר.

רבינו חננאל

והא דר' אמי, אסיקנא שיעור משך סוכה קטנה ז' טפחים. הא דאמור רבנן דבי רב האויר בסוכה פוסל [בג' טפחים], וסכך פסול פוסל בד' טפחים, ואקשי רבה עליה ומה אילו איכא סכך פסול פחות מד' טפחים ואויר משלימו לד' כשרה, ולא יהא האויר החמור דפוסל בג' טפחים בסכך פסול הקל ממנו [דאינו] פוסל עד שיהיה בו ד' טפחים. (ואמרי' להו) [ואמרו ליה] לדידך נמי דאמרת אויר פוסל בג' טפחים, כדתנן הרחיק את הסיכוך ג' טפחים פוסל, סכך פסול בד' אמות, כדתנן בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין סיכוך לכותל ד' אמות פסול, ואילו איכא סכך פסול פחות מד' אמות, ואויר פחות משלשה משלימו לד' אמות כשרה, ולא יהא האויר [ה]חמור דפוסל בשלשה טפחים, כסכך פסול דפוסל בד' אמות.

ומשני רבה לדידי

הבגד ג' **על ג'.** משנה היא במסכת כלים פרק כ"ז [מ"ב] והכי מיתניא הבגד מטמא משום שלשה על שלשה למדרס ומשום שלש על שלש לטמא את השק ארבעה על ארבעה והעור ממשה על חמשה ומפץ ששה על ששה שוין למדרס ולטמא את השק ג' אצבעות על ג' אצבעות לטמא את המדליקין (שבת דף כו:) מדכתיב והבגד דחזי לעניים אבל מדרס תלוי במידי דחזי ליציבה ובפחות מג' טפחים על ג' טפחים לא חזי אבל שק ועור ומפץ שוין למדרס ולטמא את: **ותני עלה הבגד והשק והעור והמפץ מצטרפין זה עם זה.** משנה היא פרק קדשי מזבח במסכת מעילה (דף יח.) וקתני סיפא ר"ל שמעון מ"ע מפני שהן רואין ליטמא במושב והכי תנן במעילה הבגד והשק השק והעור העור והמפץ מצטרפין דווקא כסדר הזה לפי ששיעורן קרובין זה לזה [א] אבל בגד ועור או שק ומפץ לשיעורן רחוקים זה מזה אין מצטרפין [ב] ודווקא חמור מצטרף לקל ולא קל לחמור [ג] כדתנן התם במסכת כלים (פכ"ז מ"ג) היה עושה ג' מן הבגד ואחד מן השק שלשה מן השק ואחד מן העור ארבעה מן העור ואחד מן המפץ טהור חמשה מן המפץ ואחד מן העור ארבעה מן העור ואחד מן השק ג' מן השק ואחד מן הבגד טמא זה הכלל כל שחיבר לו מן הממור ממנו טמא מן הקל ממנו טהור ומתוך הכלל למדת לרבוי משמע דלאו דווקא קתני מתניתין דמצטרפין כסדר הזה: **כדתנן** המקצע מכולן טפח.

משנה היא התם במסכת כלים (ג"ז שם מ"ד) דמאיזה מהם שיקצע טפח ויעשנו טלאי למרדעת של חמור טמא והיינו דהוה מצי למימר הואיל ושוין לכי האי דתניא במסכת מעילה בסוף פ' קדשי מזבח (דף יח.) קיצע מכולן ועשה מהן בגד למשכב שלש[ג] למושב טפח לאחיזה כל שהוא כלומר לעשות טלאי למשכב כגון לכר או לכסא או לשאר דברים המיוחדים למשכב שיעור הטלאי ג' טפחים דומיא דלמושב טפח דהיינו לעשות טלאי למושב כגון למרדעת של חמור כדמוכח הכא וכן הניא דתניא בתוספתא המקצע למשכב אין פחות משלשה ולמושב טפח ולמעמד כל שהוא ואותו מעמד היינו אחיזה דמעילה והתם מפרש מאי לאחיזה אמר ריש לקיש שכן [ד] עומד ונוגע במתניתא תנא הואיל וראוי לקוללי תאנים ופירש בערוך ראוי אותו משהו לאורגים כשהן מחליקין את המטות של אגיבא בשודין או בשוס דבר כדי לחזק כוך משהו בגד על אגבא ומחליק את הטוי ואותו ממרטוט שעל אגבא משמר אגבא שאין הטוי מתחכו ואותו שכוך באגבא קרוי נוולא וראוי נמי לקוללי תאנים אותן שמבקעין את התאנים ומולחין אותן כורכין משהו על אגבא שלא ידבק בשומן התאנים:

משום שיעורא ולאו שיעורא הוא האי לאו שיעורא הוא כיון דלא שוו שיעורייהו להדדי לא מצטרפי אלא לדידכו דאמריתו שיעור משום הפלגה מה לי איתפלג בסכך פסול מה לי אתפלג בסכך פסול ואויר אמר ליה אביי ולמר נמי נהי דלא שוו שיעורייהו בסוכה גדולה בסוכה קטנה מי לא שוו שיעורייהו א"ל התם לאו משום דשוו שיעורייהו להדדי הוא אלא משום דליתיה לשיעורא דסוכה הוא וכל היכא דלא שוו שיעורייהו להדדי לא מצטרפי והתנן [ו]הבגד שלשה על שלשה [ז]השק ארבעה על ארבעה העור חמשה על חמשה מפץ ששה על ששה [ח]ותני עלה [ט]הבגד והשק השק והעור העור והמפץ מצטרפין זה עם זה התם כדקתני טעמא אמר רבי שמעון מה טעם הואיל וראוי לטמא מושב כדתנן [י]המקצע [כ]מכולן טפח על טפח למאי חזי ואמר רבי שמעון בן לקיש משום רבי יוסי הואיל וראוי [ל](ליטלו) על גבי החמור בסורא אמרי להא שמעתא בהאי לישנא בנהרדעא מתנו אמר רב יהודה אמר שמואל [מ]סכך פסול באמצע פוסל בארבעה מן הצד בין בארבע אמות ורב אמר בין מן הצד בין באמצע בארבע אמות תנן [נ]נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה טפחים כשרה בשלמא לרב דאמר בין באמצע בין מן הצד בארבע אמות משום הכי כשרה אלא לשמואל דאמר באמצע בארבעה אמאי כשרה הכא במאי עסקינן מן הצד תא שמע [ס]שני סדינין מצטרפין שני נסרים אין מצטרפין רבי מאיר אומר נסרים כסדינין בשלמא להך לישנא דאמר רב בין באמצע בין מן הצד בארבע אמות מאי מצטרפין מצטרפין לד' אמות אלא להך לישנא דאמר רב באמצע בארבעה היכי דמי אי דאית בהו ד' למה להו אצטרופי אי דלית בהו ד' קניא בעלמא נינהו לעולם דאית בהו ארבעה ומאי מצטרפין מצטרפין לארבע אמות מן הצד ת"ש [ע]סככה בנסרין של ארז שיש בהן ד' דברי הכל פסולה אין בהן ד' רבי מאיר פוסל ורבי יהודה מכשיר ומודה

משום שיעורא ולאו שיעורא הוא. דלרבנן אמות הוו שיעור לפסול ובפחות מכאן אינו שיעור לפסול ואין הטעם משום דופן עקומה אלא כך שיעורו לפסול הלכה למשה מסיני כשאר כל השיעורין: **האי לאו שיעורא הוא כיון דלא שוו** גרסינן. ולא גרסינן וכיון: **אלא לדידכו דאמריתו שיעורא דידהו משום הפלגה.** דהא ארבעה דקאמריתו לא תנן להו במתניתין לענין סכך פסול והא סברא מנא לכו אתון היינו טעמייכו משום דבכל מקום משודין ד' טפחים להיות מקום חשוב לעצמו אתם אומרים שאף זה מקום חשוב לעצמו וחוזק בסוכה זו לעשותה כשתים ואין דפנות להם מה לי איתפלג כו': **בסוכה קטנה.** ששיעורה מצומצם: **מי לא שוו שיעורייהו.** על כרחך אחד זה ואחד זה פסולה בג' טפחים דכיון דנפק תמורת לבוד חשיב לבטוריה לשיעוריה דסוכה וכיון דשוו שיעורייהו לענין שום סוכה ליצטרפי: **א"ל התם.** דשייהם פוסלין בה בג' לא משום דשוה שיעורן לפסול אלא משום דליתיה לשיעורא דסוכה: **הבגד ג' על ג'.** טפחים אם ייחדו למסכב הזב מטמא ליעשות אב הטומאה במסכב הזב או במדרסו: **הבגד והשק.** הואיל וממשן קרוב להיות שוה: **מצטרפין.** להשלים את הקל שאם אין בשק ד' הבגד שהוא חמור משלימו אבל השק אינו משלים הבגד החמור: **שק.** מנולה של עזים עשוי והוא עב יותר מן הבגד ואינו מגיע לעוביו של עור: **וכן השק והעור מצטרפין.** להשלים שק את שיעור העור: **מה טעם.** מצטרפין הואיל וראוין בשיעור אחד לטמא מושב הזב: **לדתנן המקצע מכולן.** מאחד מכל אלו קיצע טפח על טפח. מקצע שמשויהו סביב סביב באמצע ומתקנו יפה אפילו אין בו אלא טפח על טפח טמא כדמפרש: **הואיל וראוי ליטלו.** לעשותו טלאי ע"ג מרדעת החמור כנגד בית מושב האדם וכיון דשוו שיעורייהו באחד מטומאות הזב ליעשות אב הטומאה מצטרפין אף למדרס. ויש מפרשים המקצע מכולן יחד שחיבר קילועיהן שקיצץ כל המינין ועשה מהן טפח על טפח ותפרן יחד והרלשון נראה לי: **בסורא מתנו להא שמעתא.** דרב דאמר סכך פסול פוסל בד' באמצע: **בהאי לישנא.** דאמר לעיל [ע"א] דאשכחינהו רבה לרבנן דבי רב דיתבי וקאמרי לה: **בנהרדעא מתנו.** דלא אמרה רב אלא שמואל ורב פליג עלה: **באמצע בארבעה.** דמקום חשוב הוא להפליג ולחוץ שאין הדפנות מועילות שוב זו לזו ונראות כשתי סוכות: **מן הצד בארבע אמות.** אבל פחות מכאן כשרה דמסקינן להו בפחות מכאן בעקימת דופן ובגבד שישתייר הכשר סוכה בכשר אבל ארבע אמות לא אמרה בהו דופן עקומה: **ורב אמר בין באמצע כו'.** שזהו שיעורו לפסול: **תנן נתן עליה נסר כו'.** קא סלקא דעתך באמצע: **שני סדיינין מצטרפין.** לשיעור סכך פסול לפסול הסוכה משום דבר המקבל טומאה: **שני נסרים אין מצטרפין.** לפוסלה משום גזרת תקרה שאפילו כולה מסוככת בנסרים כשרה. רבי יהודה קאמר לה לדאית ליה [יד.] מסككין בנסרים: **רבי מאיר אומר אף נסרים.** מצטרפין לשיעור סכך פסול לפוסלה: ה"ג **בשלמא להך לישנא דאמר רב בין באמצע בין מן הצד בארבע אמות מאי מצטרפין כו'.** דקא סלקא דעתך באמצע קאמר ורב אינבי לן לאוקמה בנסרים שיש בהן ד' כדאוקי רב לעיל [שם] פלוגתייהו דרבי יהודה ורבי מאיר ורבי מאיר לטעמיה דאמר אין מסككין בנסרים ומאי מצטרפין דקאמר רבי מאיר מצטרפין לארבע אמות לשיעור סכך פסול: **אלא להך לישנא דאמר רב באמצע בארבעה בנסרים.** כדאשכחינהו רבה לרבנן דבי רב דאמרי הכי האי מצטרפין דרבי מאיר היכי דמי דבעי לירוף אי דאית בהו ארבעה למה להו לירוף ואי דלית בהו ארבעה קנין בעלמא נינהו דהא רב הוא דאמר בשמעתא דלעיל בנסרים שאין בהן ארבעה דברי הכל כשרה. ושמואל ליכא לאוקומי מינה דשמואל לטעמיה דאמר בנסרים שאין בהן ד' מחלוקת ומוקי להא בנסרין שאין בהן ארבעה ומאי מצטרפין מצטרפין לארבעה טפחים לדלידיה ליכא למיפרך קנין בעלמא נינהו: [פ] **ומודה רבי מאיר.** בכל אלו שהוא פוסל בהן

נינהו. ומשני מאי מצטרפין דקתני, לעולם דאית בהו ד' טפחים, ומצטרפין לד' אמות מן הצד. **ורב פפא אכרע' לה לשמעתא קמי הא,** דכל היכא דהוו הנסרים ד' טפחים בין לר' מאיר ובין לר' יהודה אין מסككין בהן משום גזרת תקרה, וכל היכא דלית בהו ג' על ג', כקנים בעלמא נינהו ולדברי הכל כשרה, אבל היכא דאית בהו [מג'] ועד ד' פלוגתא דר' מאיר ור' יהודה, ר' מאיר פוסל ור' יהודה מכשיר. והלכה כר' יהודה. ת"ש סיככה בנסרים שיש בה ד' טפחים[פ],

---

הבגד ג' על ג'. משנה היא פרק כ"ז [מ"ב] והכי מיתניא הבגד מטמא משום שלשה על שלשה למדרס ומשום שלש על שלש לטמא את השק ארבעה על ארבעה והעור חמשה על חמשה ומפץ ששה על ששה שוין למדרס ולטמא את השק ג' אצבעות על ג' אצבעות לטמא את המדליקין (שבת דף כו:) מדכתיב והבגד דחזי לעניים אבל מדרס תלוי במידי דחזי ליציבה ובפחות מג' טפחים על ג' טפחים לא חזי אבל שק ועור ומפץ שוין למדרס ולטמא את: **ותני עלה הבגד והשק והעור והמפץ מצטרפין זה עם זה.** משנה היא פרק קדשי מזבח במסכת מעילה (דף יח.) וקתני סיפא ר"ל שמעון מ"ע מפני שהן רואין ליטמא במושב והכי תנן במעילה הבגד והשק השק והעור העור והמפץ מצטרפין דווקא כסדר הזה לפי ששיעורן קרובין זה לזה [א] אבל בגד ועור או שק ומפץ לשיעורן רחוקים זה מזה אין מצטרפין [ב] ודווקא חמור מצטרף לקל ולא קל לחמור [ג] כדתנן התם במסכת כלים (פכ"ז מ"ג) היה עושה ג' מן הבגד ואחד מן השק שלשה מן השק ואחד מן העור ארבעה מן העור ואחד מן המפץ טהור חמשה מן המפץ ואחד מן העור ארבעה מן העור ואחד מן השק ג' מן השק ואחד מן הבגד טמא זה הכלל כל שחיבר לו מן הממור ממנו טמא מן הקל ממנו טהור ומתוך הכלל למדת לרבוי משמע דלאו דווקא קתני מתניתין דמצטרפין כסדר הזה: **כדתנן** המקצע מכולן טפח.

משנה היא התם במסכת כלים (ג"ז שם מ"ד) דמאיזה מהם שיקצע טפח ויעשנו טלאי למרדעת של חמור טמא והיינו דהוה מצי למימר הואיל ושוין לכי האי דתניא במסכת מעילה בסוף פ' קדשי מזבח (דף יח.) קיצע מכולן ועשה מהן בגד למשכב שלש[ג] למושב טפח לאחיזה כל שהוא כלומר לעשות טלאי למשכב כגון לכר או לכסא או לשאר דברים המיוחדים למשכב שיעור הטלאי ג' טפחים דומיא דלמושב טפח דהיינו לעשות טלאי למושב כגון למרדעת של חמור כדמוכח הכא וכן הניא דתניא בתוספתא המקצע למשכב אין פחות משלשה ולמושב טפח ולמעמד כל שהוא ואותו מעמד היינו אחיזה דמעילה והתם מפרש מאי לאחיזה אמר ריש לקיש שכן [ד] עומד ונוגע במתניתא תנא הואיל וראוי לקוללי תאנים ופירש בערוך ראוי אותו משהו לאורגים כשהן מחליקין את המטות של אגיבא בשודין או בשוס דבר כדי לחזק כוך משהו בגד על אגבא ומחליק את הטוי ואותו ממרטוט שעל אגבא משמר אגבא שאין הטוי מתחכו ואותו שכוך באגבא קרוי נוולא וראוי נמי לקוללי תאנים אותן שמבקעין את התאנים ומולחין אותן כורכין משהו על אגבא שלא ידבק בשומן התאנים:

משום שיעורא ולאו שיעורא הוא. דלרבנן אמות הוו שיעור לפסול ובפחות מכאן אינו שיעור לפסול ואין הטעם משום דופן עקומה אלא כך שיעורו לפסול הלכה למשה מסיני כשאר כל השיעורין: **האי לאו שיעורא הוא כיון דלא שוו** גרסינן. ולא גרסינן וכיון: **אלא לדידכו דאמריתו שיעורא דידהו משום הפלגה.** דהא ארבעה דקאמריתו לא תנן להו במתניתין לענין סכך פסול והא סברא מנא לכו אתון היינו טעמייכו משום דבכל מקום משודין ד' טפחים להיות מקום חשוב לעצמו אתם אומרים שאף זה מקום חשוב לעצמו וחוזק בסוכה זו לעשותה כשתים ואין דפנות להם מה לי איתפלג כו': **בסוכה קטנה.** ששיעורה מצומצם: **מי לא שוו שיעורייהו.** על כרחך אחד זה ואחד זה פסולה בג' טפחים דכיון דנפק תמורת לבוד חשיב לבטוריה לשיעוריה דסוכה וכיון דשוו שיעורייהו לענין שום סוכה ליצטרפי: **א"ל התם.** דשייהם פוסלין בה בג' לא משום דשוה שיעורן לפסול אלא משום דליתיה לשיעורא דסוכה: **הבגד ג' על ג'.** טפחים אם ייחדו למסכב הזב מטמא ליעשות אב הטומאה במסכב הזב או במדרסו: **הבגד והשק.** הואיל וממשן קרוב להיות שוה: **מצטרפין.** להשלים את הקל שאם אין בשק ד' הבגד שהוא חמור משלימו אבל השק אינו משלים הבגד החמור: **שק.** מנולה של עזים עשוי והוא עב יותר מן הבגד ואינו מגיע לעוביו של עור: **וכן השק והעור מצטרפין.** להשלים שק את שיעור העור: **מה טעם.** מצטרפין הואיל וראוין בשיעור אחד לטמא מושב הזב: **לדתנן המקצע מכולן.** מאחד מכל אלו קיצע טפח על טפח. מקצע שמשויהו סביב סביב באמצע ומתקנו יפה אפילו אין בו אלא טפח על טפח טמא כדמפרש: **הואיל וראוי ליטלו.** לעשותו טלאי ע"ג מרדעת החמור כנגד בית מושב האדם וכיון דשוו שיעורייהו באחד מטומאות הזב ליעשות אב הטומאה מצטרפין אף למדרס. ויש מפרשים המקצע מכולן יחד שחיבר קילועיהן שקיצץ כל המינין ועשה מהן טפח על טפח ותפרן יחד והרלשון נראה לי: **בסורא מתנו להא שמעתא.** דרב דאמר סכך פסול פוסל בד' באמצע: **בהאי לישנא.** דאמר לעיל [ע"א] דאשכחינהו רבה לרבנן דבי רב דיתבי וקאמרי לה: **בנהרדעא מתנו.** דלא אמרה רב אלא שמואל ורב פליג עלה: **באמצע בארבעה.** דמקום חשוב הוא להפליג ולחוץ שאין הדפנות מועילות שוב זו לזו ונראות כשתי סוכות: **מן הצד בארבע אמות.** אבל פחות מכאן כשרה דמסקינן להו בפחות מכאן בעקימת דופן ובגבד שישתייר הכשר סוכה בכשר אבל ארבע אמות לא אמרה בהו דופן עקומה: **ורב אמר בין באמצע כו'.** שזהו שיעורו לפסול: **תנן נתן עליה נסר כו'.** קא סלקא דעתך באמצע: **שני סדיינין מצטרפין.** לשיעור סכך פסול לפסול הסוכה משום דבר המקבל טומאה: **שני נסרים אין מצטרפין.** לפוסלה משום גזרת תקרה שאפילו כולה מסוכסכת בנסרים כשרה. רבי יהודה קאמר לה לדאית ליה [יד.] מסككין בנסרים: **רבי מאיר אומר אף נסרים.** מצטרפין לשיעור סכך פסול לפוסלה: ה"ג **בשלמא להך לישנא דאמר רב בין באמצע בין מן הצד בארבע אמות מאי מצטרפין כו'.** דקא סלקא דעתך באמצע קאמר ורב אינבי לן לאוקמה בנסרים שיש בהן ד' כדאוקי רב לעיל [שם] פלוגתייהו דרבי יהודה ורבי מאיר ורבי מאיר לטעמיה דאמר אין מסككין בנסרים ומאי מצטרפין דקאמר רבי מאיר מצטרפין לארבע אמות לשיעור סכך פסול: **אלא להך לישנא דאמר רב באמצע בארבעה בנסרים.** כדאשכחינהו רבה לרבנן דבי רב דאמרי הכי האי מצטרפין דרבי מאיר היכי דמי דבעי לירוף אי דאית בהו ארבעה למה להו לירוף ואי דלית בהו ארבעה קנין בעלמא נינהו דהא רב הוא דאמר בשמעתא דלעיל בנסרים שאין בהן ארבעה דברי הכל כשרה. ושמואל ליכא לאוקומי מינה דשמואל לטעמיה דאמר בנסרים שאין בהן ד' מחלוקת ומוקי להא בנסרין שאין בהן ארבעה ומאי מצטרפין מצטרפין לארבעה טפחים לדלידיה ליכא למיפרך קנין בעלמא נינהו: [פ] **ומודה רבי מאיר.** בכל אלו שהוא פוסל בהן

[א] שבת עו. ע"ש עטו. כלים פכ"ז מ"ב, [ב] מעילה יח., [ג] כלים שם מ"ד, [ד] [ל"ל לעולא כ"ל בעורן], [ה] [לעיל יד.], [ו] שם, [ז] שם: ולקמן לז., [ח] [שייך לקמן ע"ב], [ט] [ל"ל שלשה. דבש תמר וכן הגירסא במעילה] [י] [בגמרא וכש"י ותוס' שם במעילה פיתא שכן עמד לנוולה ועי"ש שפירושו נוולה היא לחיגה],

מוסף רש"י

הבגד שלשה על שלשה. לטומאת מדרס הזב ליעשות אב הטומאה (שבת עו.). **הבגד והשק השק והעור העור והמפץ מצטרפין זה עם זה.** הבגד שהוא ממומן ג' אצבעות על ג' אצבעות, והשק שעורו ד' טפחים על ד' טפחים, הבגד מצטרף לשק שקל הימנו לחרבעה על ארבעה, וכן כל אחד ואחד מצטרף לקל הימנו, דשק מצטרף לעור לחמשה על חמשה, והעור למפץ לששה על ששה, דהיינו לקל הימנו, אבל לא הקל עם החמור, דלהכי תני להו הכי הבגד והשק השק והעור כי' מצטרפין זה עם זה (מעילה יח.). **הואיל וראוי לטמא מושב.** אם לרף מצנים יחד לטלאי מרדעת של חמור כשיעורו לענין מושב הזב, אם קצע מצנים מהן ותקן טפח על טפח ליצב עליו, מיטמא ליה אב הטומאה במושב הזב (שבת עו.). **ליטלו על גבי החמור.** שאינו מקפיד אם הוא משני מינין (שם). **שני סדיינין מצטרפין.** לארבעה טפחים לסכוך בסוכה משום סכך פסול שסיכך בדבר המקבל טומאה, וסכך פסול באמצע פוסל בארבעה (לעיל יד.). **שני נסרים אין מצטרפין.** לפוסלה, דאפילו כולה מסוכסכת בהן כשרה, ור' יהודה היא (שם).

מוסף תוספות

א. משלשה לארבעה וכן כולהו. ריש. ב. דהמחברן בטלה דעתו אצל כל אדם. ר"ש כלים פכ"ז מ"ג. ג. דאין הגרוע משלים שעורו של חשוב דהא גרוע הוא שיעורו מרובה אבל החשוב משלים לשיעורו של גרוע דאפילו בשיעור מועט מקבל החשוב טומאה. שם.

רבינו חננאל

משום שלא שוו בשיעורייהו, דאויר שיעורו בטפחים והסכך באמות, לפיכך לא מצטרפו, אלא לדידכו אידי ואידי טפחים נינהו. ולרבה נהי דלא שוו בסוכה גדולה, אבל בסוכה קטנה דאין בה אלא ד' טפחים הלא נפסלת בד' טפחים סכך פסול. ומשני רבה התם לגבי סוכה קטנה כיון דהוי בה ד' טפחים סכך פסול, הויא ליה רובה דסוכה סכך פסול, ובטל המיעוט, ונמצאת כאילו כולה סכך פסול וליכא לסוכה כלל. ואקשינן לרבה וכל היכא דלא שוו בשיעורייהו לא מצטרפי, ותנן במסכת כלים בפרק כ"ז הבגד מטמא משום שלשה על שלשה למדרס, משום שלש על שלש לטמא מת, השק ד' על ד' טפחים והעור ה' על ה' מפץ ו' על ו'. [פי'] הבגד מטמא בטפחים למדרס ובשיעור שלש אצבעות לטמא מת, והשק שיעור טומאתו בטפחים. ותנן במעילה פרק ד' בסופו, הבגד והשק השק והעור העור והמפץ, מצטרפין זה עם זה, הנה אע"ג דשיעור האי באצבעות ושיעור האי בטפחים דלא שוו בשיעורייהו ומצטרפי. ומשני **רבה** שאני התם דקא מפרש טעמא (בסוכה) [בסיפא], אמר ר' שמעון מה טעם הואיל וטמא מושב. ותנן בזה הענין בכלים פרק כ"ז זה הכלל כל שחיבר לו מן החמור ממנו טמא, מן הקל ממנו טהור, המקצע מכולם טפח על טפח טמא. ומתמהינן טפח על טפח למאי חזי, ושנינן הואיל וראוי ליטלו על גבי חמור, דלא חייש להכי. **בסורא מתנו** כדאמרן, אויר פוסל בג' סכך פסול פוסל בד' טפחים, וכן הלכתא. **בפומבדיתא מתנו**, אמר רב יהודה אמר שמואל סכך פסול באמצע הסוכה בארבעה טפחים מן הצד בארבע אמות, ורב(ה) אמר בין באמצע בין מן הצד בד' אמות. ומקשינן אדשמואל תנן נתן עליה נסר שרחב ארבעה טפחים כשרה. ומשני נסר מן הצד הוא, לפיכך הסוכה כשרה שאין נפסלת הסוכה מן הצד אלא בד' אמות. ת"ש שני סדיינין מצטרפין שני נסרין אין מצטרפין, ר' מאיר אומר נסרים מצטרפין כסדיינין. בשלמא לרב מאי מצטרפין מצטרפין לד' אמות בין באמצע בין מן הצד, אלא לשמואל באמצע למה לי מצטרפין, אי אית בהו ד' בלא מצטרפין פוסל הוא, אי דלית בהו ד' קנים בעלמא

בהן ומשים בהן ד' נמי קמי: **אמאי לשרה.** בכל אחת מהנסרים שים שיעור לפסל היכא דליכא למיסרייה בדופן עקומה וזו כולה מבוגלבת בהן ואם גדולה היא אותם שמון לאריבע אמות פוסלות בה: **שאין בה אלא שמונה אמות מצומצמות.** לא פחות ולא יותר שהן ארבעים ושמונה טפחים וכגון שהתחיל בה מב' לדדיה דיהב נסר בריש א והדר פסל ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא הרי כ"ד טפחים הרי סיכוך עד אמצעה וחוזר ומתחיל מלדה השני ועושה כמו זו והוו להו שני פסלים באמצע דאיכא הכשר סוכה והרי ח' טפחים הן הלכך כשרה על ידי אותן שני פסלים ותחת הנסרים לא ייש והסוכה אינה נפסלת בהן דאמרי' דופן עקומה עד הפסלים האמצעים דהא פחות מארבע אמות הוא. ול"ת בנסרים ופסלים הפחותים מד' לא מתכשרא בשנים האמצעים דזימנין דליכא הכשר סוכה ולרבי מאיר דאמר אף בשאין בהן ארבעה אין מסככין בהן היכי מתכשר בשים בין נסר לנסר כמלא נסר הייא[ה] כולה כשרה ואף תחת הנסרים דהא ליכא ד' במקום אחד והיכא פסיל ר' מאיר היכא דליכא תרתי בהדדי דקסבר שני נסרים מצטרפים לארבעה: **הוי מיעוט.** וכשרה דלא שיעור אויר יש ולא שיעור סך פסול יש: **בסוכה קטנה.** שיעור מצומצם: **בקנים הוי מיעוט.** דאמרינן לבוד ואין כאן אויר: **בשפודין לא הוי מיעוט.** ואף על גב דלא מזה ולא מזה יש שיעור לפסול מיהו כיון דליכא ג' טפחים בהדדי דנפקי מהכשר סוכה חשיבי באפי נפשייהו ולא מצטרפין בהדה לאשלומה לשיעורא וליתיה לשיעורא דסוכה: **והני מילי.** דאויר פחות מג' לבוד ואינו פוסל בסוכה: (ב) **מן הלד.** דאמרינן הרי הוא כלבוד מן הדופן: **באמצע.** אויר בפחות מג' שלא בסמוך לדופן: **קורה היוצאה.** להתיר המבוי ונתונה על רוחב פתח המבוי מכותל לכותל וזו אינה מגעת לשני הכתלים: **וכן ב' קורות כו'.** ועל כרחך באמצע אויר פחות מג' שלא בסמוך לדופן: **שאני קורה.** דכל איסור טלטול מבוי והלכות עירוב דרבנן הוא דמדאורייתא לא בעי תיקון הלכך הקילו בה הכי דהם אסרו והם התירו אבל סוכה דאורייתא אי לא קיים לן לבוד באמצע הלכה למשה מסיני לא מצינן לאכשורה: **ארוכה.** בגג היא: **נגגד ארוכה טהור.** כלים שתחתיה טהורים שאינו אהלו[ו] המת אלמא אין לבוד באמצע למהוי כוליה כסתום: **כל הבית כולו טהור.** שאין מאהיל על הטומאה כלום: **אין בארוכה פותח טפח טומאה בבית נגגד ארוכה טהור טומאה נגגד ארוכה כל הבית כולו טהור.** סיפא גרסינן כי ריש"א ובדברים אחרים יש ביניהם חילוק במשנה דאהלות והכא לא מייתינן לה כולה וזהו לשם הפרק ארוכה שבתוך הבית: **הכי גמירי לה.** מסיני דאין לבוד באמצע ומהלכה לא גמרינן מידי אחריתי אלא ההוא דאתמר ביה: **רבי פרים.** שם דבריו: **אכרומא.** מין דגים קטנים ואין שרצין ניכרין בהן: **של מקום פלוני אסורים.** שרצין גדילין באותו נהר ומרוב קוטנם אין יכול להפריש שאינן ניכרים: **של מקום פלוני מותרים.** שאין אותו נהר מגדל שרצים כדמפרש: **לחגפא.** מין דגים קטנים: **דבב נהרא.** הנהר בב שמו: **רדיפי מיא.** קלות וממהרות לרוץ: **חוט השדרה.** עותן כח באדם וכהמה ודגים לבעלי עומדת בגריאות: **והא קחזינן דקא'.** בבהמה נהרות הרדופין במימיהן: **קילפי.** קשקשים: **דלא מירבי טייייהו דג טמא.** אין טיט של אותו נהר מגדיל ומשקין שקצים ורמשים: **והאידנא הוי.** שהוסבו לתוכן עכשיו והם מגדלין שקצים ומהן יורדין לאותו נהר: **סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין.** כגון חצר המוקפת אכסדרה כדפריש' במתניתין וסיכך באויר של חצר וסתם הסכך על שפת קירוי של אכסדרה ואין מחיצות פנימיות מועילות לסוכה דיש בתקרת האכסדרה יותר מארבע אמות אבל לגד הסוכה יש לאכסדרה פצימין עמודין כמין חלונות ובזייהם פחות פחות משלשה כשרה דאמרינן בהו לבוד: אמרינן

מוסרת רבי מאיר שאם יש בין נסר לנסר כמלא נסר שמניח פסל ביניהם וכשרה בשלמא למ"ד בין באמצע בין מן הצד בד' אמות משום הכי כשרה אלא למאן דאמר באמצע בארבעה אמאי כשרה אמר רב הונא בריה דרב יהושע הכא בסוכה דלא הויא אלא שמנה (ח) מצומצמות עסקינן ויהיב נסר ופסל ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא ונסר ופסל ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא דהוו להו שני פסלין באמצע ואיכא הכשר סוכה באמצע אמר אביי אויר שלשה בסוכה גדולה ומיעטו בין בקנים בין בשפודין הוי מיעוט בסוכה קטנה בקנים הוי מיעוט בשפודין לא הוי מיעוט והני מילי מן הצד אבל באמצע פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר א"יש לבוד באמצע וחד אמר אין לבוד באמצע מ"ט דמ"ד יש לבוד באמצע דתניא (ט)ב"קורה היוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל אחר וכן שתי קורות אחת יוצאה מכותל זה ואחת יוצאה מכותל אחר ואינן נוגעות זו בזו פחות משלשה אינו צריך להביא קורה אחרת שלשה צריך להביא קורה אחרת ואידך שאני קורות דרבנן מאי טעמא דמאן דאמר אין לבוד באמצע דתנן (י)ג'ארובה שבבית ובה פותח טפח טומאה בבית כולו טמא מה שכנגד ארובה טהור טומאה כנגד ארובה כל הבית כולו טהור אין בארובה פותח טפח טומאה בבית כנגד ארובה טהור טומאה כנגד ארובה כל הבית כולו טהור ואידך שאני הלכות טומאה דהכי גמירי להו דרש רבי יהודה בר אלעאי בית שנפחת וסיכך על גביו כשרה אמר לפניו ר' ישמעאל ברבי יוסי רבי פריש כך פירש אבא ארבע אמות פסולה פחות מארבע אמות כשרה דרש רבי יהודה בר אלעאי אברומא שריא אמר לפניו רבי ישמעאל ברבי יוסי רבי פריש כך אמר אבא של מקום פלוני אסורה של מקום פלוני מותרת כי הא דאמר אביי האי (י)צחנתא דבב נהרא שריא מאי טעמא אילימא משום דרדיפי מיא והאי דג טמא כיון דלית ליה חוט השדרה לא מצי קאים והא קא חזינן דקאי אלא משום דמליחי מיא והאי דג טמא כיון דלית ליה קילפי לא מצי קאי והא קא חזינן דקאי אלא משום דלא מרבה טייייהו דג טמא אמר רבינא והאידנא דשפכי נהר איתן ונהר גמדא להתם אסירא (ז)אתמר ד"סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין כשרה שאין לה פצימין אביי אמר כשרה ורבא אמר ה"פסולה אביי אמר כשרה אמרינן

מאהיל על הטומאה, אלא שמע מינה אין דין לבוד באמצע. ודחי שאני הלכות טומאה דהכי גמירי. **אתמר** סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין כשרה, פיר' לחיים, ושאין לה פצימין, אלא סיכך על גבי כותלי בתים אחרים, אביי אמר כשרה,

מצומצמות שהן ארבעים ושמונה טפחים היא, וכגון דמסכך בה נסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא, ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא דהוו להו שני פסלין באמצע, שיעור שני פסלין ח' טפחים, וכל פסל הוא סך סכך כשר, והנסר הוא סך פסול, נמצאו שני

ח) עירובין יד. לקמן כב. [תוספתא עירובין פ"ל ה"ז], ב) אהלות פ"י מ"ל [ע"ש], ג) ע"ז לט., ד) עירובין לג. לה., ה) י"ג: תרוץ דההיא, ו) בס"א: טהורים שאינן באהל,

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב הונא וכו' אלא שמנה אמות מצומצמות: (ב) רש"י ד"ה מן הלד. נ"ב ס"ל ה"מ מן הצד הוא דאמרינן כשמיעטו לאויר הוי מיעוט דאויר הנשאר אמרינן ביה לבוד מן הצד אבל אם יש אויר ג' באמצע ומיעטו עד פחות פליגי ביה אי הוי מיעוט:

מוסף רש"י

ומודה רבי מאיר. בין שים בהן ארבעה בין שאין בהן ארבעה (לעיל יד:). שמניח **פסל ביניהם.** פסולת גורן ויקב דהוא סכך כשר, והכי גמי אלי למיתני ומודה ר' יהודה בהקן לחית בהו ארבעה דפוסלין, שאם יש בין נסר לנסר כו', והאי דנקטו ר' מאיר דנותא היא, דאפילו ר' מאיר דמתמיר מודה בהא (שם). **ואיכא הכשר סוכה באמצע.** דכי יהיב נסר ופסל עד אמצעה מהאי גיסא ואחר ומתחיל מלדה השני ועושה נסר כמדה ואמר כך פסל כמו כן עד אמצעה, הוו להו שני פסלים באמצע והן של שמונה טפחים ואיכא הכשר סוכה, ונסרים שבה לא פסלי לה, דאמרינן דופן עקומה עד הפסלים האמצעיים (שם). **צחנתא.** מלוק, **דבב בהרא.** דבב שם הנהר (ע"ז לט.), **דרדיפי מיא.** בכח מקלחין, דבדב"ש בלע"ז (שם). **דלא מרבה טייייהו דג טמא.** קרקעת של אותו הנהר אין מגדל דגים טמאים (שם). **סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין.** שני דפנות שיש לה בהלכתה לאוכלה ועשויה כמבוי, ובדופן אלכסית ובדיעבד קטנין עמודים לקרני חזיות ויש להם טפח (ערובין צג.) **אי:** עמודין קטנין במקומותיה פחות מג' (שם צה.).

מוסף תוספות

א. בסכך לא אמרינן לבוד באמצע. ר"פ. ב. ואפילו למ"ד קורה משום מחיצה מ"מ היא מונחת מלמעלה. לתי"ש סוכה פ' מרכה. ג. ועוד קשה מכל סוכות שבעולם שאי אפשר בלא נקב משהו באמצע סכך. ר"פ. ד. על פני כל הסוכה מדופן לדופן. שם. ה. אבל כשאין האויר מפסיק על פני כל הסוכה אמרינן שפיר דין לבוד. שם.

רבינו חננאל

מודה ר' מאיר שאם יש בין נסר לנסר כמלא נסר שמניח פסל ביניהן וכשרה, ומודה ר' יהודה שאם נתן עליה נסר שרחב ד' טפחים כשרה. בשלמא לרב דאמר לעולם בד' אמות משום הכי כשרה. אלא לשמואל דאמר באמצע בארבעה טפחים פסולה קשיא. ומשני רב הונא בריה דרב יהושע אליבא דשמואל, הכא בהא מתני' בסוכה שאין בה אלא ח' אמות על ח' אמות

עין משפט נר מצוה

קונ א מיי' פ"ה מהלכות סוכה הלכה כ טוש"ע א"ח סימן תרלב סעיף ב:
קיד ב מיי' פי"ז מהל' שבת הלכה כד טוש"ע א"ח סימן שסג סעיף כח:
קטו ג מיי' פט"ז מהל' טומאת מת הלכה ח סמג עשין רלח:
קטז ד ה מיי' פ"ד מהלכות סוכה הל' ח טו סמג עשין מג טוש"ע א"ח סימן תכל סעיף ח:

רבינו חננאל (המשך)

[הפסלים] שהן קנים, כדאמרן מאי פסל [וכו'] קנים היוצאים מן הסוכה הוא פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה. סכך כשר באמצע ח' טפחים שהן אמה ושליש, ושלש אמות [ושליש] מזה הצד שיעור שלשה נסרים ושני פסלין וכן מן הצד האחר, ותנן בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין כותל לסיכוך ד' אמות פסולה, שמע מינה ד' אמות פסולה הא פחות מד' כשרה, וההו אחד מן המחיצות והיא דופן עקומה דקיימא לן הלכה למשה מסיני אליבא דר' מאיר. וכיון שהיא ג' אמות ושליש מהאי גיסא, וג' אמות ושליש מהאי גיסא, וסכך כשר במצעע ח' טפחים שהן שיעור סוכה, וראין כאילו הן שני פסלין (הן) שהן באמצע היא הסוכה, ואילו הנסרים והפסלין מזה הצד ומזה הצד חשובין כדפנות, ודנין אותן כאילו כדופן עקומה, לפיכך היא הסוכה כשרה. ומצאנו אותו מפורש בירושלמי ר' לוי בשם ר' חמא בר' חנינא, כתיב וסכת על הארן את הפרוכת מיכן שהדופן קרוי סכך, ומיכן שעושין דפנות בדבר שמקבל טומאה, כגון הפרוכת שהיא דופן. ואפילו דופן מקצתו עומד ומקצתו עקום נקרא דופן, וראיה לזה הפרוכת, וכשר הוא. ומפני מה אמרו ח' אמות מצומצמות, כדי שיבאו פסלין דבוקין באמצע, שאם יוסיף יפסד החשבון, ואם יהיה הסכך ד' אמות פסול. וקיימא לן כשמואל בהא, דהא סוגיא דשמעתא כוותיה. וכן המקרה סוכתו בשפודין או בארובות המטה כענין הזה, בהא מוקמינן להו, בדופן עקומה, בבית שנפחת וכחצר המוקפת אכסדרה, כן סוכה המוקפת בדברים שאין מסככין בהן, כגון השפודין וארובות המטה וכיוצא בהן. אויר פחות מג' טפחים בצדדין, אמרינן כלבוד דמי, כדתנן הרחיק את הסיכוך ג' טפחים מן הדפנות פסולה הא פחות מג' אמרינן כלבוד דמי וכשרה. אויר פחות מג' באמצע, פליגי בה רב אחא ורבינא, חד אמר יש לבוד באמצע גמר לה מקורה [נ"א: מן הקורה], דתניא קורה היוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל זה שכנגדו, וכן שתי קורות אחת יוצאה מכותל זה ואחת מכותל זה, ואינן נוגעות זו אצל זו, אם יש ביניהן פחות פחות מג' טפחים אין צריך להביא קורה אחרת, דאמרינן דפחות מג' כלבוד דמי, שלשה צריך להביא קורה אחרת עליהם, לסתום הפחות שביניהן. והחולק דוחה שאני קורה דמדרבנן היא, אבל סוכה שהיא מן התורה לא אמרינן בה לבוד באמצע. דתנן ארובה בתוך הבית ובה פותח טפח, טומאה בבית כנגד ארובה טהור, טומאה כנגד כו', ואם אמרינן לבוד באמצע למה הבית טהור הלא

אין לבוד באמצע. היינו למעלה[א] דדפנות מכשירין לעיל (דף ז.) קנה קנה פחות מג' ומקורות מבוי פריך שפיר דהיינו נמי למעלה ופריך בין למאן דאמר פ"ק דעירובין (דף יב:) קורה משום היכרא בין למאן דאמר משום מחיצה[ב] ול"ת אם אין לבוד באמצע מ"כ נלתה מרובה מתמתה תיפסל עד שתהא מכוסה יפה ומעובה כמין בית שלא יהא בה נקב[ג] לאו פרכא היא דהכא מייירי כשהאויר מהלך על פני כולה[ד] ובסיכוך נחלקו לשנים[ה] והא דאין סכך פסול פוסל בפחות מארבעה ואע"ג דאין לבוד באמצע לא דמי לאויר דהא מה נפשך יתר משלשה הרי יצא מתורת לבוד ואפילו הכי אינו פוסל לפי שאינו חשוב להיות

מוזן ומפסיק בינתים:

אין בארובה פותח טפח טומאה בבית כנגד ארובה טהור טומאה כנגד ארובה כל הבית כולו טהור. בסיפא גרסינן כי ריש"א ובדברים אחרים יש ביניהם חילוק במסכת אהלות פרק י' והכא לא מייתי לה כולה שדרך הגמרא לקצר משניות

של סדר טהרות:

סיכך על גבי אכסדרה שיש לה **פצימין.** במשנתנו פירש בקונטרס (לעיל דף ח.) חלר המוקפת אכסדרה חלר זו מוקפת בתים ופתוחים לה סביב משלש רוחות ולפני הבתים עשוין אכסדראות סביב לג' רוחות והאכסדרה פתוחה היא ואין לה דופן לגד החלר וזה סיכך על גבי אויר של חלר ואין דופן לסוכה זו אלא מחיצות הבתים המפסיקות בין הבתים לאכסדרה ונמצא תקרת האכסדרה מפסקת סביב בין סכך לדפנות ואם יש ברוחב האכסדרה ד' אמות פסולה פחות מד' אמות כשרה דאמרינן דופן עקומה דומה לדבר קלייאטר"ש של האומות שים לה אויר שים בה עשבים והקיף האכסדרה סביב לה וכשים בתקרת האכסדרה ארבע אמות ויש לגד הסוכה פצימין לאכסדרה עמודים כמין חלונות ובזייהן פחות משלשה כשרה דאמרינן בה לבוד וכשאין בה פצימין פליגי דאמר אמר כשרה דאמרינן פי תקרה יורד ופותם כדמפרש טעמא לקמן כך פירש בקונטרס והא דאיצטריך ליה לאשמועינן שים לה פצימין דכשרה על ידי לבוד משום דלאידך לישנא קפסיל רבא וקסבר דלא אמרינן הכא לבוד לפי שהפצימין לחלל האכסדרה נעשה ולא לאויר החילון ולמאי

ומודה רבי מאיר שאם יש בין נסר לנסר כמלא נסר שמניח פסל ביניהם וכשרה בשלמא למ"ד בין באמצע בין מן הצד בד' אמות משום הכי כשרה אלא למאן דאמר באמצע בארבעה אמאי כשרה אמר רב הונא בריה דרב יהושע הכא בסוכה דלא הויא אלא שמנה (ח) מצומצמות עסקינן ויהיב נסר ופסל ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא ונסר ופסל ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא דהוו להו שני פסלין באמצע ואיכא הכשר סוכה באמצע אמר אביי אויר שלשה בסוכה גדולה ומיעטו בין בקנים בין בשפודין הוי מיעוט בסוכה קטנה בקנים הוי מיעוט בשפודין לא הוי מיעוט והני מילי מן הצד אבל באמצע פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר א"יש לבוד באמצע וחד אמר אין לבוד באמצע מ"ט דמ"ד יש לבוד באמצע דתניא (ט)ב"קורה היוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל אחר וכן שתי קורות אחת יוצאה מכותל זה ואחת יוצאה מכותל אחר ואינן נוגעות זו בזו פחות משלשה אינו צריך להביא קורה אחרת שלשה צריך להביא קורה אחרת ואידך שאני קורות דרבנן מאי טעמא דמאן דאמר אין לבוד באמצע דתנן (י)ג'ארובה שבבית ובה פותח טפח טומאה בבית כולו טמא מה שכנגד ארובה טהור טומאה כנגד ארובה כל הבית כולו טהור אין בארובה פותח טפח טומאה בבית כנגד ארובה טהור טומאה כנגד ארובה כל הבית כולו טהור ואידך שאני הלכות טומאה דהכי גמירי להו דרש רבי יהודה בר אלעאי בית שנפחת וסיכך על גביו כשרה אמר לפניו ר' ישמעאל ברבי יוסי רבי פריש כך פירש אבא ארבע אמות פסולה פחות מארבע אמות כשרה דרש רבי יהודה בר אלעאי אברומא שריא אמר לפניו רבי ישמעאל ברבי יוסי רבי פריש כך אמר אבא של מקום פלוני אסורה של מקום פלוני מותרת כי הא דאמר אביי האי (י)צחנתא דבב נהרא שריא מאי טעמא אילימא משום דרדיפי מיא והאי דג טמא כיון דלית ליה חוט השדרה לא מצי קאים והא קא חזינן דקאי אלא משום דמליחי מיא והאי דג טמא כיון דלית ליה קילפי לא מצי קאי והא קא חזינן דקאי אלא משום דלא מרבה טייייהו דג טמא אמר רבינא והאידנא דשפכי נהר איתן ונהר גמדא להתם אסירא (ז)אתמר ד"סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין כשרה שאין לה פצימין אביי אמר כשרה ורבא אמר ה"פסולה אביי אמר כשרה אמרינן

מצומצמות שהן ארבעים ושמונה טפחים היא, וכגון דמסכך בה נסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא, ונסר ופסל ונסר ופסל מהאי גיסא דהוו להו שני פסלין באמצע, שיעור שני פסלין ח' טפחים, וכל פסל הוא סך סכך כשר, והנסר הוא סך פסול, נמצאו שני

קונ א מיי' פ"ה מהלכות סוכה הלכה כ טוש"ע א"ח סימן תרלב סעיף ב:
קיד ב מיי' פי"ז מהל' שבת הלכה כד טוש"ע א"ח סימן שסג סעיף כח:
קטו ג מיי' פט"ז מהל' טומאת מת הלכה ח סמג עשין רלח:
קטז ד ה מיי' פ"ד מהלכות סוכה הל' ח טו סמג עשין מג טוש"ע א"ח סימן תכל סעיף ח:

רבינו חננאל (המשך)

[הפסלים] שהן קנים, כדאמרן מאי פסל [וכו'] קנים היוצאים מן הסוכה הוא פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה. סכך כשר באמצע ח' טפחים שהן אמה ושליש, ושלש אמות [ושליש] מזה הצד שיעור שלשה נסרים ושני פסלין וכן מן הצד האחר, ותנן בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין כותל לסיכוך ד' אמות פסולה, שמע מינה ד' אמות פסולה הא פחות מד' כשרה, וההו אחד מן המחיצות והיא דופן עקומה דקיימא לן הלכה למשה מסיני אליבא דר' מאיר. וכיון שהיא ג' אמות ושליש מהאי גיסא, וג' אמות ושליש מהאי גיסא, וסכך כשר במצעע ח' טפחים שהן שיעור סוכה, וראין כאילו הן שני פסלין (הן) שהן באמצע היא הסוכה, ואילו הנסרים והפסלין מזה הצד ומזה הצד חשובין כדפנות, ודנין אותן כאילו כדופן עקומה, לפיכך היא הסוכה כשרה. ומצאנו אותו מפורש בירושלמי ר' לוי בשם ר' חמא בר' חנינא, כתיב וסכת על הארן את הפרוכת מיכן שהדופן קרוי סכך, ומיכן שעושין דפנות בדבר שמקבל טומאה, כגון הפרוכת שהיא דופן. ואפילו דופן מקצתו עומד ומקצתו עקום נקרא דופן, וראיה לזה הפרוכת, וכשר הוא. ומפני מה אמרו ח' אמות מצומצמות, כדי שיבאו פסלין דבוקין באמצע, שאם יוסיף יפסד החשבון, ואם יהיה הסכך ד' אמות פסול. וקיימא לן כשמואל בהא, דהא סוגיא דשמעתא כוותיה. וכן המקרה סוכתו בשפודין או בארובות המטה כענין הזה, בהא מוקמינן להו, בדופן עקומה, בבית שנפחת וכחצר המוקפת אכסדרה, כן סוכה המוקפת בדברים שאין מסככין בהן, כגון השפודין וארובות המטה וכיוצא בהן. אויר פחות מג' טפחים בצדדין, אמרינן כלבוד דמי, כדתנן הרחיק את הסיכוך ג' טפחים מן הדפנות פסולה הא פחות מג' אמרינן כלבוד דמי וכשרה. אויר פחות מג' באמצע, פליגי בה רב אחא ורבינא, חד אמר יש לבוד באמצע גמר לה מקורה [נ"א: מן הקורה], דתניא קורה היוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל זה שכנגדו, וכן שתי קורות אחת יוצאה מכותל זה ואחת מכותל זה, ואינן נוגעות זו אצל זו, אם יש ביניהן פחות פחות מג' טפחים אין צריך להביא קורה אחרת, דאמרינן דפחות מג' כלבוד דמי, שלשה צריך להביא קורה אחרת עליהם, לסתום הפחות שביניהן. והחולק דוחה שאני קורה דמדרבנן היא, אבל סוכה שהיא מן התורה לא אמרינן בה לבוד באמצע. דתנן ארובה בתוך הבית ובה פותח טפח, טומאה בבית כנגד ארובה טהור, טומאה כנגד כו', ואם אמרינן לבוד באמצע למה הבית טהור הלא